

MËSIM PRAKTIK

Koha e kryer me haben ose sein - Das Perfekt: haben oder sein

Kategoria e mësimi: Mësime të gjuhës gjermane

Do të mësoni si zgjidhet folja ndihmëse haben ose sein në kohën e kryer, cilat folje kërkojnë sein dhe si ndërtohet korniza foljore me pjesoren në fund.

Koha e kryer me haben ose sein - Das Perfekt: haben oder sein

Përmbledhje e mësimi

Perfekt është koha kryesore e së shkuarës në gjermanishten e folur. Ajo ndërtohet me një folje ndihmëse — **haben** ose **sein** — të zgjedhur sipas vetës, plus **Partizip II** në fund të fjalisë. Vështirësia e vetme e vërtetë është zgjedhja e foljes ndihmëse.

Çfarë do të mësoni?

- Kur përdoret *haben* dhe kur *sein*.
- Cilat grupe foljesh kërkojnë *sein*.
- Ndërtimin e fjalisë me pjesoren në fund.
- Përdorimin e Perfektit në bisedë.

Rregulli i zgjedhjes

Folja ndihmëse	Përdoret me	Shembull
haben	shumicën dërmuese të foljeve	<i>Ich habe gearbeitet.</i>
haben	të gjitha foljet kalimtare (me kundrinor)	<i>Ich habe das Buch gelesen.</i>
haben	foljet vetvetore	<i>Ich habe mich gewaschen.</i>
sein	foljet e lëvizjes nga një vend në tjetrin	<i>Ich bin nach Berlin gefahren.</i>
sein	foljet e ndryshimit të gjendjes	<i>Er ist eingeschlafen.</i>
sein	<i>sein, bleiben, werden, passieren</i>	<i>Ich bin in Wien gewesen.</i>

Foljet me sein

Grupi	Foljet	Shembull
-------	--------	----------

Lëvizje	gehen, kommen, fahren, fliegen, laufen, reisen, steigen, schwimmen	<i>Sie ist geflogen.</i>
Ndryshim gjendjeje	aufstehen, einschlafen, aufwachen, sterben, wachsen, werden	<i>Er ist aufgestanden.</i>
Të veçanta	sein, bleiben, passieren, gelingen	<i>Was ist passiert?</i>

Zgjedhimi i foljeve ndihmëse

Veta	haben + Partizip II	sein + Partizip II
ich	habe gelernt	bin gegangen
du	hast gelernt	bist gegangen
er/sie/es	hat gelernt	ist gegangen
wir	haben gelernt	sind gegangen
ihr	habt gelernt	seid gegangen
sie/Sie	haben gelernt	sind gegangen

Shembuj me përkthim

Gjermanisht: Ich habe gestern einen Film gesehen.

Shqip: Dje pashë një film.

Gjermanisht: Wir sind am Montag nach München gefahren.

Shqip: Të hënën udhëtuaam për në Mynih.

Gjermanisht: Was ist gestern passiert?

Shqip: Çfarë ndodhi dje?

Foljet që marrin të dyja

Disa folje lëvizjeje marrin *haben* kur kanë kundrinor dhe *sein* kur nuk kanë:

- Ich **bin** nach Berlin gefahren. — Udhëtova për në Berlin.
- Ich **habe** das Auto gefahren. — E ngava makinën.

Fjalë sinjalizuese

gestern (dje), *vorgestern* (pardje), *letzte Woche* (javën e kaluar), *letztes Jahr* (vitin e kaluar), *vor zwei Tagen* (para dy ditësh), *schon* (tashmë), *noch nicht* (ende jo).

Gabime të zakonshme të folësve të shqipes

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
<i>Ich habe nach Berlin gefahren.</i>	Ich bin nach Berlin gefahren.	lëvizje pa kundrinor

Gabimi	E saktë	Shpjegimi
Ich bin das Buch gelesen.	Ich habe das Buch gelesen.	folje kalimtare
Ich habe gewesen.	Ich bin gewesen.	sein merr sein
Ich habe gesehen einen Film.	Ich habe einen Film gesehen.	pjesorja shkon në fund
Ich habe mich gewaschen me bin	habe	foljet vetvetore marrin haben

Krahasimi me gjuhën shqipe

Shqipja e ndërton të kryerën vetëm me **kam**: kam punuar, kam shkuar. Gjermanishtja zgjedh midis dy foljeve ndihmëse, prandaj çdo folje e re duhet mësuar bashkë me ndihmësen e vet. Për më tepër, shqipja e vendos pjesoren menjëherë pas foljes ndihmëse, kurse gjermanishtja e dërgon në fund të fjalisë.

Përmbledhje e shkurtër

- *haben* për shumicën e foljeve dhe për të gjitha ato me kundrinor.
- *sein* për lëvizje, ndryshim gjendjeje dhe *sein, bleiben, werden, passieren*.
- Pjesorja shkon gjithmonë në fund.
- Perfekti është koha e së shkuarës në bisedë.

Këshilla praktike për ushtrime

1. Shkruani foljet e reja në formën *gehen – ist gegangen*, me ndihmësen përfshirë.
2. Tregoni javën tuaj të kaluar me dhjetë fjali në Perfekt.
3. Mësoni listën e foljeve me *sein*; ajo është e shkurtër dhe e mbyllur.